

Joke Smit vestiging voor
vmbo-tl / havo / vwo.

Economie

Naam: _____

Modulewijzer

Periode A: 2 september – 8 november

Niveau: HAVO 5

Docent: Peter Lammers

Les	Onderwerp	Pincode	Hoofdstuk	Oefeningen Pincode	Opgaven examenbundel
A1.1	Schaarste, budgetlijn, opofferingskosten	Schaarste en ruil	H1: §1.1, 1.2	Instapoefeningen H1: 1, 2, 19, 21, 22, 24	-
A1.2	Opofferingskosten, arbeidsdeling, specialisatie, geld		H1: §1.4 H2: §2.1, 2.2	Instapoefeningen H1: 41, 42 H2: 1, 3, 6, 8, 15, 25, 27 Examen oefening(en) blz 85: Sombere toekomst bankbiljet	-
A2.1	voorraadgrootheden en stroomgrootheden Lenen op lange termijn: menselijk kapitaal, hypotheek	Ruilen over tijd	H1: §1.1, 1.2	Instapoefeningen H1: 2, 3, 4, 6, 8, 11	blz. 42: Sparen door te lenen blz. 47: Huis en hypotheek (vr. 30, 31, 34) blz. 48: Overheidsfinanciën op koers (35 t/m 37)
A2.2	Sparen op lange termijn: pensioenen Ruilen over tijd bij de overheid		H1: §1.2 H2: §2.1, 2.2, 2.3	Instapoefeningen H1: 12, 14, 16 H2: 2, 7, 10, 11, 14, 21, 23, 27, 28, 34, 35, 36, 39, 40, 45	blz. 39: Garantie op pensioen? (zie erratum) blz. 45: Een flexibele AOW?
A3.1	Inflatie, CPI, deflatie, koopkracht, reëel inkomen	Schaarste en ruil	H1: §1.3	Instapoefeningen H1: 25, 27, 29, 30, 31	blz. 40: Studeren loont (zie erratum) blz. 41: De prijs van tijd (vr. 9, 10, 11, 13, 14) blz. 44: Kiezen voor de oude dag blz. 47: Huis en hypotheek (vr. 32 en 33)
	Nominale rente en reële rente	Ruilen over tijd	H1: §1.3	Instapoefeningen H1: 29, 30, 31, 41 Examen oefening(en) blz 41: Een eigen huis als spaarvarken vr.19	
A3.2	experiment Speltheorie	Samenwerken en Risico	H1: §1.1, 1.2, 1.3	Instapoefeningen H1: 5, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 25, 27, 29	blz. 58: Te huur: 'gratis' schoolboeken! blz. 59: De koers van doping (vr. 6, 8, 9, 10) blz. 61: Voor wat hoort wat blz. 62: Groeten uit Schierland blz. 63: Vlucht uit Nederland blz. 63: Uitgestelde vluchten (zie erratum)
A4.1			H1: §1.4	Instapoefeningen H1: 36, 37, 39, 41	blz. 59: De koers van doping (vr. 7, 11)
A4.2	Externe effecten	Samenwerken en Risico	H1: §1.4	Instapoefeningen H1: 42, 43, 44, 45	-
A5.1	experiment individuele en collectieve goederen		H1: §1.4, 1.5	Examen oefening(en) blz 65: Wie betaalt het gratis downloaden	-
A5.2	Informatie en verzekeren: problemen	Samenwerken en Risico	H2: §2.1, 2.2	Instapoefeningen H2: 3, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 19, 20, 23	blz. 71: Zorgeloos kiezen blz. 72: Zorgwekkende kosten blz. 73: Wel of niet verzekeren

A6.1	Informatie en verzekeren: oplossingen	Samenwerken en Risico	H2: §2.3	Instapoefeningen H2: 24, 25, 26, 28, 29, 30	blz. 75: Banken buiten spel? blz. 77: E-bike steeds populairder (ook bij dieven) blz. 79 : De verzekeraar rijdt met u mee
A6.2	Informatie en verzekeren: rekenen met bonus-malus		H2: §2.3	Instapoefeningen H2: 27 Extra rekenen: blz.95 vr.4	blz. 78: Aanpakken dat opwaarderen
A7.1	Herhaling				
A7.2					
Start SE-A – voor datum en tijd zie PTA					
Herfstvakantie					
Vervolg SE-A					

Erratum uitwerkingen examenbundel economielokaal.nl

Pagina 40 – Garantie op pensioen

Vraag 3: bij de hints en uitwerkingen wordt gebruik gemaakt van de formule $RIC = NIC/PIC * 100$. Deze formule hoeft u niet te gebruiken.

Alternatief antwoordmodel:

$$1,01^{10} = 1,105 = 10,5 \% \text{ inflatie}$$

Reële rente = nominale rente – inflatie

$$0 - 10,5 = -10,5 \text{ dus een daling van } 10,5\%$$

Pagina 40 – Studeren loont

Vraag 8: bij de hints staat $RIC = NIC/PIC * 100$. Deze formule hoeft u niet te gebruiken. In de uitwerking zie je dat berekening van nominale stijging en inflatie voldoende is om aan te tonen dat er sprake is van een reële stijging.

Pagina 63 – uitgestelde vluchten

Vraag 22: bij de hints en uitwerkingen wordt gebruik gemaakt van de formule $RIC = NIC/PIC * 100$. Deze formule hoeft u niet te gebruiken.

Alternatief antwoordmodel:

Reële rente = nominale rente – inflatie

$$0,8 - 2,75 = -1,95 \text{ dus een daling van } 1,95\% \text{ van het reële loon}$$

Vraag 23: bij de hints wordt gebruik gemaakt van de formule $RIC = NIC/PIC * 100$. Deze formule hoeft u niet te gebruiken.

Alternatieve hint:

$$TO = p * q$$

$$TO_{index} = \frac{P_{index} * Q_{index}}{100}$$